

Udklipsark: Danmarks hær og flåde

Indledning

"Danmarks Hær og Flaade" er titlen på et hæfte med udklipsark, som er udgivet en gang i 1940'erne. Arkene er tegnet af Ove Meier og udgivet på Arthur Jensens Kunstforlag i København. Hæftet bærer betegnelsen "Udklipsbog Nr. 4411".

Hæftet indeholder seks ark, som - anslået - er 35 x 35 cm. Motiverne er:

- Den kongelige Livgarde, i rød galla, inklusive en meget stor tegning af Christian X til hest. (2 ark, hvoraf det ene også er forsiden på hæftet)
- Hæren, felttjeneste - se senere. (2 ark)
- Hærens Flyvetropper (rekognosceringsmaskinen R-29 og en pilot); radiostation, lyskaster, et par soldater og officerer samt en 40 mm luftværnskanon fra flåden. (1 ark)
- Flåden - blandt andet to tegninger af et artilleriskib, en torpedobåd, et 20 mm maskinkanon, et antal marinesoldater samt kronprins Frederik (den senere Frederik IX). (1 ark)

På bagsiden af arket med Flåden - og dermed hæftets bagside - er der en række historiske oplysninger om Forsvaret. De seks ark er perforerede i venstre side og den kan således let kan rives af ryggen, der er samlet med hæfteklammer.

Ove Meier var en talentfuld tegner, som brugte en enkel men meget klar tegnestil. Det er faktisk kun en meget stor tegning af Christian X - på forsiden - der ikke er særlig vellignende.

Sådan kom udklipsarkene i min besiddelse

Jeg er i besiddelse af de to ark, som viser Hæren under felttjeneste og de kom i min besiddelse i begyndelsen af 1960'erne. Mine forældre havde, under et besøg hos nogle venner i Glostrup, set en legetøjsforretning med et tilsyneladende ældre varelager. Næste eftermiddag eller et par dage efter tog min far mig med fra Valby til Glostrup - jeg husker tydeligt turen, for det var min første tur med en af de røde DSB busser, som kørte fra Valby Langgade Station, ad Roskildevej, til Glostrup.

Blandt forretningens varelager var et antal Tekno Falckbiler af blik. Jeg blev den stolte ejer af en "øksevogn" - altså den pionervogn, som indgik i Tekno-serien. Vognen var udrustet med to aftagelige økser, monteret på siden af vognen. Endvidere fik jeg også en Falckmand - den morsomme blikfigur, hvis arme og ben kunne bøjes, så han passede bag rattet i en Falckbil. En ud fra en legetøjsbetragtning noget skrøbelig konstruktion, med mindre man bevarede ham i den først valgte stilling. På den konto mistede min Falckmand senere den ene arm.

Herudover blev det så til de to ark med soldater. Min far, som var mere vidtskuende og rigere, end jeg, købte hele hæftet. Det er stadig - komplet - i hans besiddelse. Jeg har netop benyttet mig af det til sammenligning med mine løse soldater.

Formålet med min anskaffelse af de to ark var jo naturligvis at klippe soldaterne ud, så jeg kunne lege med dem. Efterhånden blev soldaterne klippet ud - en ikke helt let opgave for en 8 eller 9-årig dreng - og ved hjælp af tegnestifter monteret på træklodser. De gjorde god fyldest som legetøj og var en billig måde, hvorpå man kunne anskaffe sig et stort antal soldater.

Uniformering

Betragter man soldaterne samt deres udrustning og materiel, så får man et godt indtryk af Hærens

uniformering mv. efter den 9. april 1940. Feltuniformen var nu Model 1923 og ikke længere de tidligere uniformssystemer.

To af Hærens nyeste våben er med - maskinpistol Model 1941 og panservogn Model 1939 Lynx. Maskinpistolen indikerer, at arkene må være tegnet omkring 1941, med mindre officeren med maskinpistol har erstattet en anden figur.

Der er en pæn repræsentation af Fodfolkets og Rytteriets støttevåben, men man kan måske savne en 37 mm panserværnskanon, for slet ikke at tale om noget artilleri.

Afslutning

I dag havde det måske været mere interessant, hvis arkene havde været bevaret i hel stand. Men det var jo legetøj - og beregnet til netop at klippe ud. Når jeg samtidig tænker på den fornøjelse, som jeg har haft af soldaterne, så er jeg på ingen måde ked af, at arkene ikke er bevaret i hel stand.

Ved den nævnte sammenligning med den originale udklipsbog, kunne jeg med tilfredshed konstatere at alle soldater - trods kampindsats - fortsat var til stede. Enkelte med mindre skader, der dog let kunne helbredes - bøjede/knækkede sabler og kanonløb.

Jeg har nu monteret soldaterne på fem A4 ark, således at de næsten er tilbage i en situation, der ligner deres udgangspunkt. Søren Juul har været mig behjælpelig med scanningen af arkene - tak for det.

Per Finsted

Efterskrift

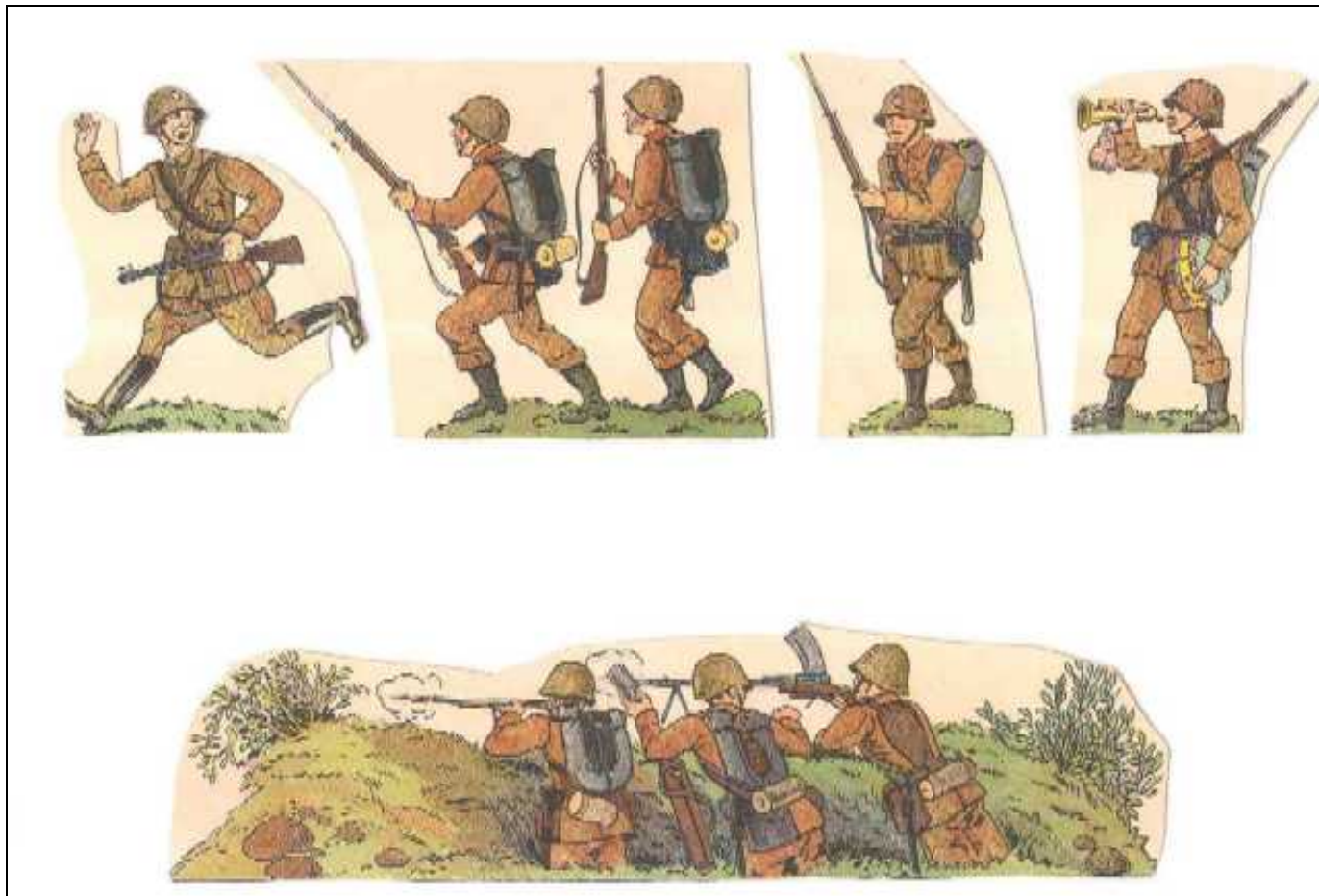
Samme Ove Meier tegnede senere mindst tre ark med CB figurer (Civilbeskyttelsen - forgængeren for det senere Civilforsvar, som i dag er blevet til Beredskabskorpset). Arkene viser CB's forskellige opgaver - brand-, rednings- og polititjeneste.

Min far kom i besiddelse af kopier af de tre ark, da han for nogle år siden bistod Edward Ryan med bogen *Paper Soldiers* (New Cavendish Books, London, ISBN 0-904568-96-2) (se f. eks.

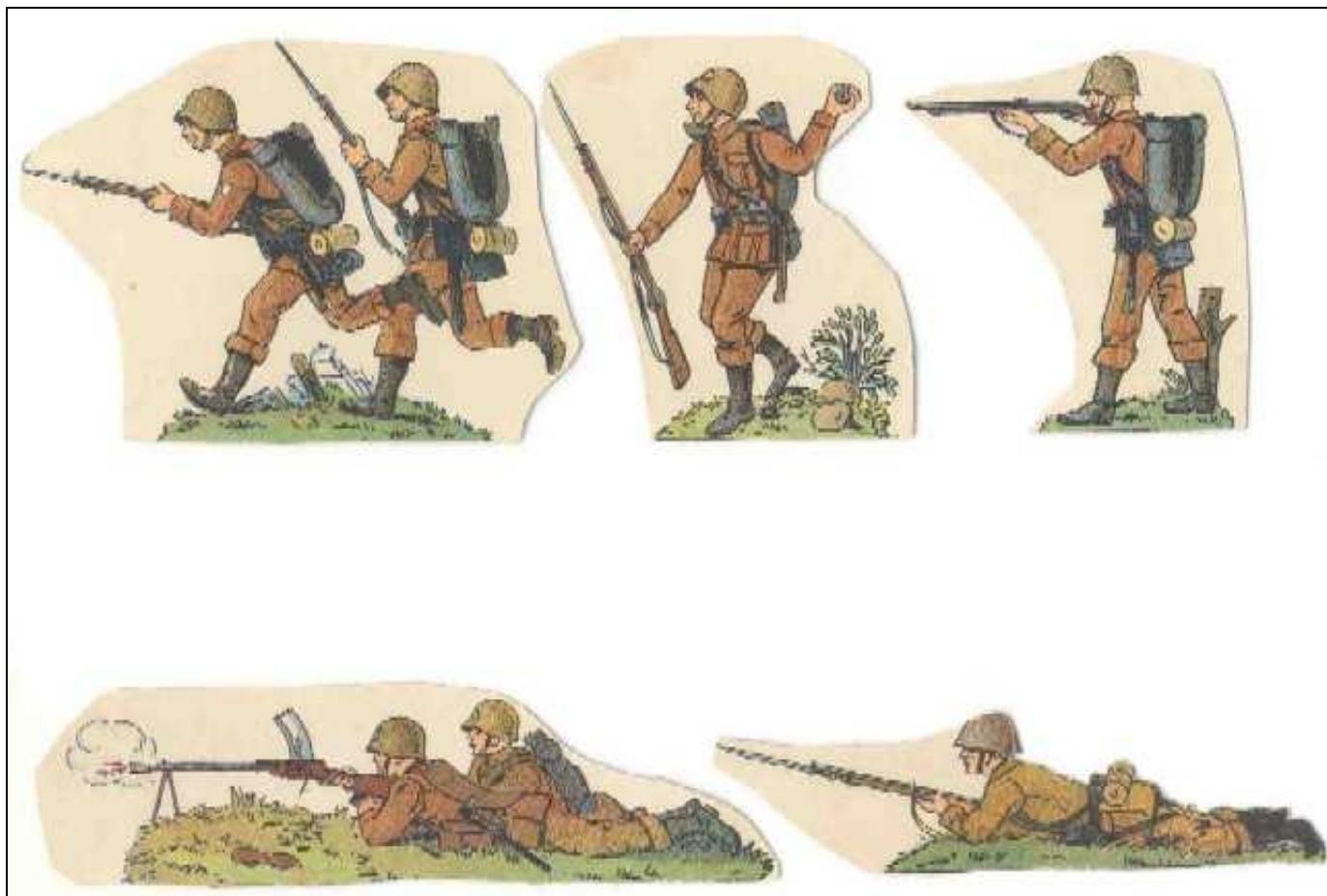
<http://www.newcavendishbooks.co.uk>), der mig bekendt er den eneste samlede fremstilling af udklipsark fra mange forskellige lande. Det blev en temmelig kostbar sag (GBP 50,00), som jeg kun har set lidt i under forskellige boghandlerbesøg i London.

Måske har de tre CB-ark været et del af et hæfte i stil med Danmarks Hær og Flaade og man kan kun

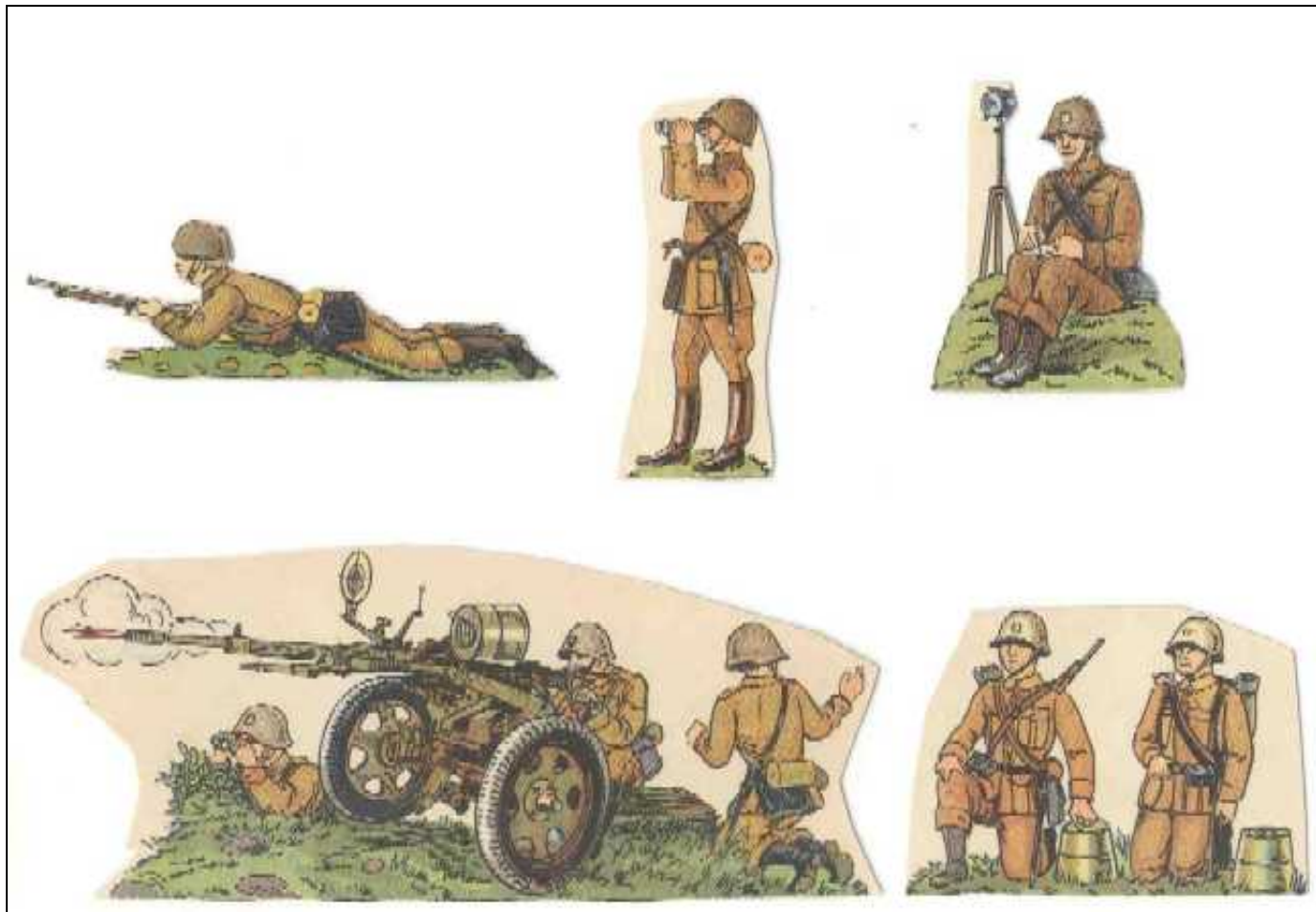
gætte på det resterende indhold. Hvis nogle af foreningens medlemmer kan kaste yderligere lys over denne sag, så hører jeg gerne om det.

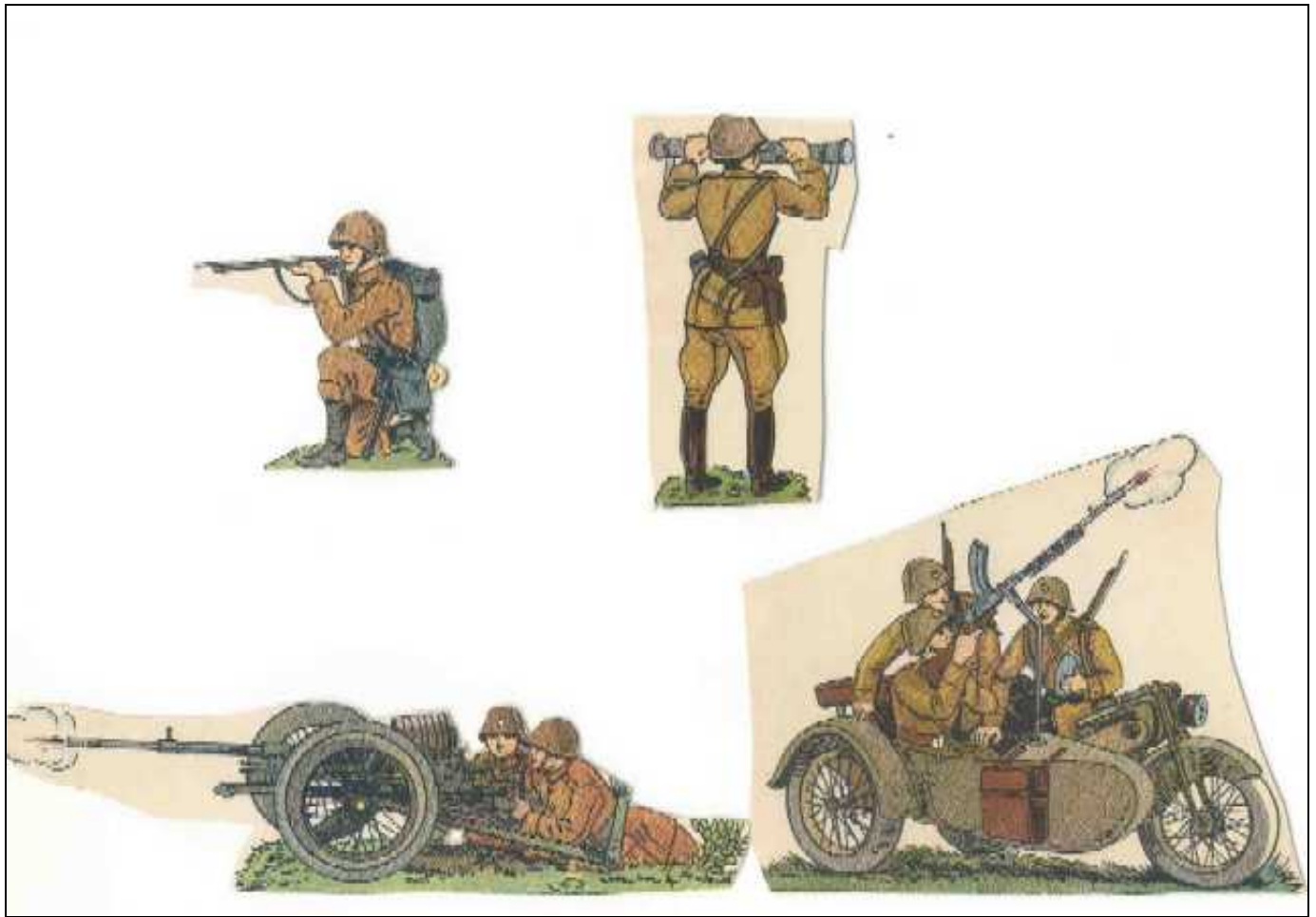
Officer (med maskinpistol Model 1941), rekylgeværgruppe samt reservehornblæser (udrustet med såvel tromme som signalhorn).

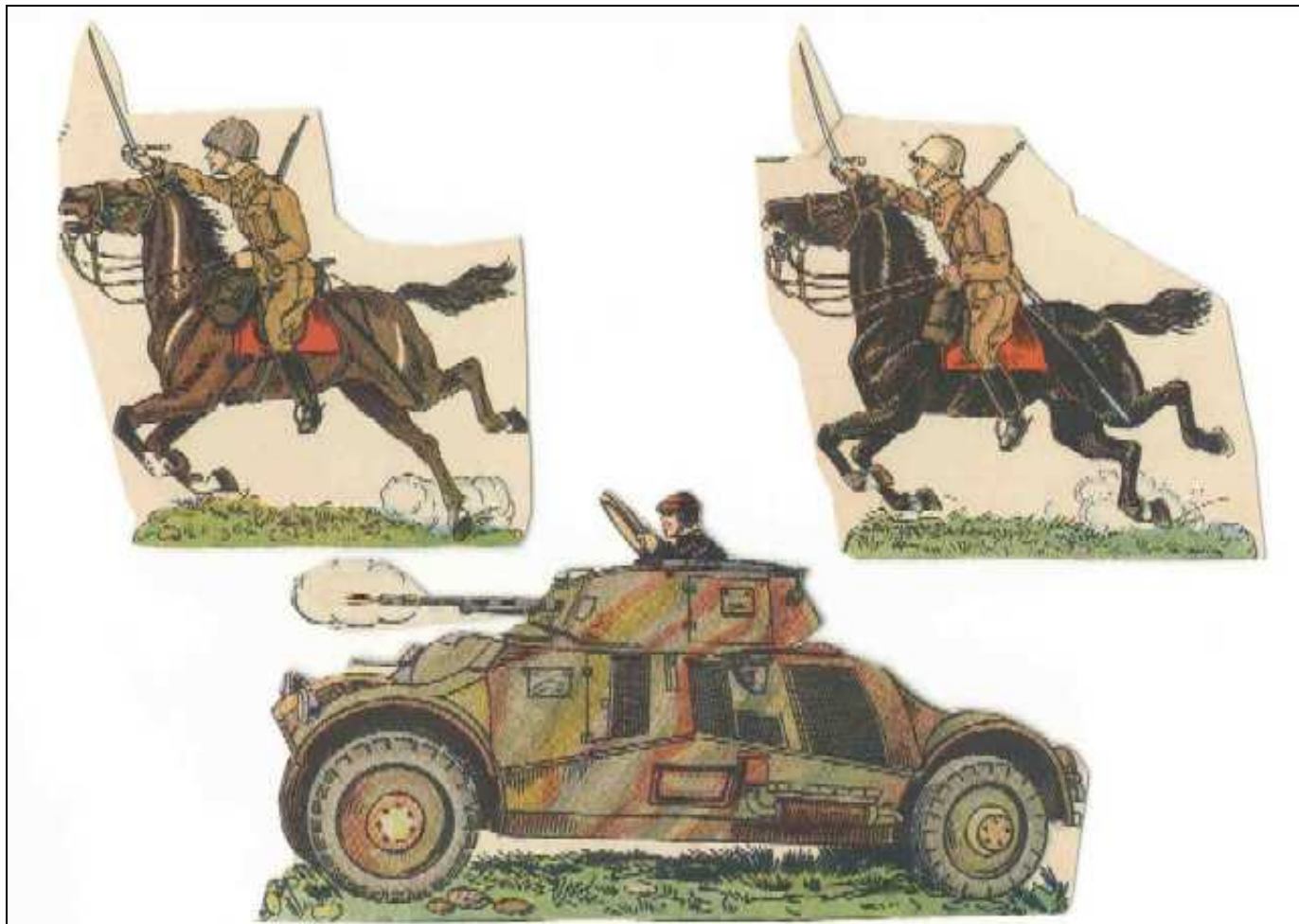
Rekylgeværgruppe.

Elektrisk signalstation samt officer med kikkert og sikringsmand. 20 mm maskinkanon i universallavet samt to forsynere (med ekstra magasiner).

20 mm maskinkanon samt motorcykel (Nimbus) med rekylgevær i luftmålsaffutage. Afstandsmåleren (blandt andet brugt ved infanteriets tunge våben) samt sikringsmand.

To husarer eller dragoner samt panservogn Model 1939.